

психологічних особливостей діяльності автора, смислу повідомлення, психологічних феноменів ворожнечі тощо, здійснює мотиваційно-цільовий аналіз тексту людей.

Трапляються випадки, коли повною мірою смисл повідомлення в межах тексту не висловлений, проте він доповнений за допомогою інших елементів: зображень, графічних символів.

Отже, значне місце в досудових розслідуваннях займає психолінгвістична експертиза, яка здатна оцінити достовірність і об'єктивність фактичного змісту досліджуваних матеріалів та ін. Правильна і виважена оцінка висновку експерта дає можливість слідчому не лише доказати факт вчиненого кримінального правопорушення, а й встановити особу правопорушника.

Список використаних джерел

1. Ходанович В. О. Роль судово-авторознавчої та психолінгвістичної експертизи в доказуванні у кримінальних провадженнях про злочини екстремістської спрямованості // Актуальні проблеми доказування у кримінальному провадженні. Одеса, 2013. С. 363–369.

Степанова Дар'я Русланівна,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: доцент кафедри
юридичного документознавства навчально-
наукового інституту № 1 Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук **Ялова О. В.**

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ СУРЖИКУ В СУЧАСНОМУ МОВЛЕННІ УКРАЇНЦІВ

На сьогоднішній день проблема мовної культури сучасної молоді є актуальною, і це незаперечний факт, оскільки вона є показником рівня загальної культури особистості. На реальному сьогоденному етапі, коли відбуваються зміни на різних рівнях житті України. Поява у мовленні сучасної молоді великої кількості сленгів, жаргонів, робить справжні проблеми чистоти мови, що є ключовою з погляду національної та соціальної культури, у тому числі і мовної. Тому що, українська мова – скарбниця духовних надбань народу, досвіду, праці, творчості

і співжиття багатьох поколінь, оберіг народу, його звичаїв, традицій, запорака інтелектуального зростання, розвитку.

Українська літературна мова впродовж багатьох століть була поставлена в такі умови, що можна тільки дивуватися, як вона вижила і збереглася взагалі. Зрозуміло, що кількасот річне припинення української мови і водночас насаджування іншої, тобто російської, не могло не позначитися на усному та писемному мовленні її носіїв. Українська мова навіть там, де вона активно функціонувала, зазнала такого негативного впливу російської, що перетворилася на суржик, «язичіє», на мішанину українських та російських слів, кальок.

На тлі згаданих вище реалій можна зробити підсумки, що суржик, який як явище поширюється в українському суспільстві, а відтак і в українському мовленні, він все більше набуває ознак загрози становленню повноцінного демократичного суспільства, в якому найголовнішою цінністю є права та свободи громадян [3].

Найбільш важливим для мовленнєвого портрета особистості ми вважаємо чистоту мовлення. «Чисте мовлення – це таке, – за висловом Н.Д. Бабич, – в якому немає нелітературних елементів» [1, с. 58].

Чистота, на її погляд, виявляється у трьох аспектах: в орфоепії (правильна літературно-нормативна вимова), в інтонаційному (відповідність інтонації змістові та експресії висловлювання), у слововживанні (відсутність у мовленні позалітературних елементів).

Звичайним середовищем побутування гібридної мови є малі соціальні спільноти, як стійкі (двомовні сім'ї, професійно-виробничі колективи), так і стихійні, як-от у транспорті, в магазині, у черзі до лікаря. Найсприятливіші умови для побутування суржику створює звичайно ж сімейна комунікація. Саме сімейні мови концентрують цей гібрид, що може використовуватися й несвідомо як основний і навіть єдиний засіб спілкування, й свідомо як засіб мовної гри [2; 5].

До цієї суржику-гри охоче звертається освічена молодь, коли хоче ввійти в інший мовний образ, розширити свої мовні варіації. Соціологічні дослідження показують, що вона вдається до суржику частіше, ніж люди середнього та похилого віку, які навіть зараз вважають суржик мовою «нижчого класу».

Найбільше занепокоєння викликає те, що у представників різних поколінь у мовленні спостерігається перенасичення позалітературних лексичних одиниць. Особливо це стосується сучасної студентської молоді [3].

Нерідко в мові студентів можна почути згрубілу лексику, яка створює іронічне забарвлення у спілкуванні. Наприклад: *брешеш, не гавкай, не скигли, насобачитись*.

До молодіжної жаргонної лексики, наприклад, належать такі слова, як *центровий* (авторитетний), *бабки* (гроші), *прикид* (одяг, манера одягатися), *приколотися* (отримати або створити враження), *злизати* (щезнути) і т. д. Багато жаргонізмів виникає в молодіжних колективах, зокрема в студентських. Наприклад: *пара* – «двійка», *шпори* – «шпаргалки», *хвіст* – «академічна заборгованість», *студак* – «студентський квиток», *домашка* – «домашнє завдання», *скатать вишку* – «списати завдання з вищої математики», *не паритись* – «не надавати значення, не переживати», *общага* – «гуртожиток» тощо. Більшість жаргонізмів становлять слова загальнонародної мови, вживані в специфічному значенні [4].

Вивченням цієї проблеми займалися провідні мовознавці: О. Сербенська, Л. Масенко, Р. Мацюк та інші, виділяючи різновиди суржику, визначаючи сфери його функціонування та аналізуючи його загальнокультурні та лінгвістичні ролі [3].

Найбільше турбує те, що частина носіїв української мови часто вживає російські слова з підкресленою бравадою, хизуючись при цьому своїми «глибокими» знаннями російської мови. Та існує інша категорія україномовців – це люди, що не володіють українською літературною мовою і вживають російські слова, вважаючи при цьому, що це її літературні форми. Проте на перевагу цим категоріям є ті, що добре володіє літературною мовою, але часто лінується, не хоче напружити пам'ять і віднайти правильний український відповідник до російського слова. Тому в підсумку – українсько-російський покруч. Звичайно взаємопроникнення слів із однієї мови в іншу – закономірний процес. Однак, коли слова з іншої мови вживаються бездумно, коли перекручується їх зміст і спотворюється звукове оформлення, – це засмічує мову.

Мізерний рівень мовної культури – це необізнаність із мовними нормами, байдуже ставлення до свого мовлення, лінівство думки, мовна неохайність, невміння й небажання контролювати себе. Віками активно діяв механізм розхитування норм, вірус зневаги до української мови. Виховувати в собі повагу до мови, якою спілкуємося – це, передовсім, шанувати себе, виявляти повагу до народу, його історії, культури [2].

Сьогодні маємо розвинену літературну мову, здатну обслуговувати всі сфери суспільного життя, але у великих

міських центрах, включаючи столицю, відсутнє повноцінне формування мовно-лексичних норм .

Зробивши висновки даній ситуації з поширенням суржику в українській мові. Демократизація норм та лібералізація мовних законів неминуче провокує занепад літературної мови. Сучасна молодь яка начебто повинна не забувати національну ідею стає пропагандистами вищої культури, стаючи смітниками неякісної «низької» мови. Проникнення суржику до фахової мови розхитує норми української мови, засмічує і принижує її. Суржик сприяє дестабілізації та розмиванню стилів, що своєю чергою провокує руйнування самої структури мови.

Список використаних джерел

1. Культура фахового мовлення : навч. посіб. / за ред. Н. Д. Бабич. Чернівці : Книги XXI, 2006. 496 с.
2. Степаненко М. І. Мова – скарбниця знань, доступ до якої вільний для кожного. *Рідне українське слово*. Полтава : АСМІ, 2005. 392 с.
3. Сербенська О. Суржик: «низька мова», безлад чи мовна патологія? К. : Київ. ун-т, 2002.
4. Линник Н. Вживання зниженої лексики у мові ЗМІ та її вплив на норми літератури. URL: www.nbuv.gov.ua.
5. Мацюк Р. Суржик для інтелігенції: довідник з історії найновішого поступу 1998–2001. Л., 2002.

Удод Максим Миколайович,

курсант навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: доцент кафедри
юридичного документознавства навчально-
наукового інституту № 1 Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
філологічних наук, доцент ***Юлдашева С. А.***

КУЛЬТУРА МОВИ ЮРИСТА

Формування духовно багатой особистості неможливе без оволодіння мовою як засобом спілкування, мислення, пізнання, самоутвердження у громадському житті [2, с. 122].

Практична діяльність правознавця, яка пов'язана з інтенсивним усним і писемним спілкуванням, з підготовкою й оформленням юридичних документів, вимагає належного знання норм і правил усного і писемного мовлення, його особливостей